

Tankpiirnt kitg tanneernt

Baaga kpaadba haar n nan Bakoteemba

Tankpiirnt kitg tanneernt

BAAGA KPAADBA HAAR N NAN BAKOTEEMBA

NAWDM NEERM N M` NCNGAN KENA
KPATRU

2003

Publié par :

**Association pour la Sauvegarde et le Développement du
Nawdm
A.S.D.N.
B.P. 3, Niamtougou**

Avec le concours de :

**Centre International de Développement Agro-Pastoral
CIDAP-Centre / Baga
B.P. 80, Niamtougou**

**SIL La linguistique au service du développement.
Recherche, Alphabétisation, Traduction
B.P. 3, Niamtougou**

Copyright © A.S.D.N., Niamtougou, 2003

Tankpiirnt kitg tanneernt yumga

Tiim : Magii-n t` nyaana,
magii-n t` nyaan,
Bakotee fögba,
magii-n t` nyaana,
tankpiirnt kitg tanneernt.

Kaalb

1. Santr gbaama na
t` magii tyenwu lan
Bakotee fögba
T` nagda tyen na
tankpiirnt kitg tanneernt.
2. Hasma gbaama na
T` manyii tyenwu lan
Kpamb kpaab juguni
Bakotee fögba,
t` bowra t` gwiir naasai figda-t.
3. Tn tofd mootii lee,
T` tofda moot naasai figda-t
T` nagda tyen na
Tankpiirnt kitg tanneernt.
4. Tn tofd vaara lee,
T` tofda vaara naasai figda-t
T` nagda tyen na
Tankpiirnt kitg tanneernt.

5. Tn himii-n koot yoo !
T` yandaba da kool
č tanfonta kpaf laa ?
Tn kpelj n miiga,
santr tørg-t biilm
t` ka nyaaga.
6. Himii-n koot yoo !
T` yandaba da kool
č tanfonta kpaf laa ?
T` kpelj n miiga,
Buuta tørg-t biilm
t` ka nyaaga
7. Magii-n t` nyaana !
Haai ! magii-n t` nyaan !
Bakotee fögba,
Magii-n t` nyaan !
Tankpiirnt kitg tanneernt.
8. Magii-n t` nyaana !
Haai, magii-n t` nyaan !
Bakotee fögba,
Magii-n t` nyaana !
Tankpiirnt kitg tanneernt.

Tankpiirnt kitg tanneernt

Bermba da kool tant t` ba jahaam, lee daa korgu ban yadg. T` hiluu n mid na korgu yadgn, nida t ka kpaan yu na fià de le n ka sol n moot. Ka t` ba vii t` jugu kpaala na t` bag moot n toom na t` lo kotn na t` nyaan na t` dea, fiì kpaan fià nyaan bii fià di, kom ba m` kuu-t` siil t` korgu. Ùmæeëgb ln ba na t` fiè na t` himii t` koot bii ba gemm, lee l` ka gbaama na t` di kwæewr t` bow gwiir t` fiè welee ñmæeëgbii n t` diila mena.

T` yandaba neerm

Tn boñcoo lee, lag kaaba bañdg n ka sol bá korgu l` bañr na bá korgu tant kpaan jahaam ? Ben fier tn kpaan jahaam ? Ten t` mæmba ten gigla t` korgu. Kaaba vuuda ka ked n riikan na bà san bà fiem joeb. Bà boñcoo na bà kool rii na l` fiena høm. L` ba na ka bá løg bà neermii n ñmæl bà yandaba neerm jugun na tankpiirnt kitg tanneernt de ? bá korguu, baa bà siil-ku ? ? Ban sol ka saa bà korgu ka hita n

biiba k̄orgun de ? Ɂ Welee tiibee bà fier lan bá
k̄orgu t ka ba h̄omii ? Bà d̄ogda-ku wo bá yandaba
nn da d̄ogd bà k̄orguu lee nnii. Nii t ka sol n` kpaa
bo na n` dog n` reku wo n` yandaa nn da mad-ku
lee de. Ɂ Liin fie lan nnii ? Ɂ Teba ba bà manyii nnii
nii da n` kpenn n` mid n` k̄orgu ba h̄om n` kada ?
Lee nnii, tn maaw tyen na biiba bà sel bee, bà daa
ba bà kpen bà mid t` himii tankpiirntii t` kit
tanneernt. Lee, bà m̄omba haluu koot, baa bà daf
koot t` nuhun na bà bagl na tankpiirnt kitg
tanneernt bá nuhun na neerm jib bà hai. Nida nn
keda fà daf koogu l` bafir n bii nnii na ka tii da ba
himii-ku de. Ɂ Han ba fà daan fà lög welee
tankpiirnt fà ko fà dea ? Han kpen n mid kù neer
ka vofaa na fá ko kan diit fà nyaan fà di lee, fá
miim na t` da kewdg t` diir noon naasaaga
wennaf, n lög n gmeenm sañ na t` himii welee
kooguu. Tii kaa, tn gweedma-wu-ku. Han kpaf fà
bee fà faad nnii gwæet. Nidba vidg n san
Hagbasaa waa, n san teekan n teekan waa, bà ba
ŋmitgn n da n ka nyafwa t` jugu nii Ɂ Ha ba fà
mii-d tee ? Han ba bee n yum kohomgu welee
k̄orguun na kù tant ta kpiiran, n ta ŋmitgn t` jugun
de, l` ba na ka fá da lög welee neermii na fà lög
na fà bag moot na l` kitg tanneernt de. Ɂ Lag n
vid n nyabn ? Bà ta ŋmitgn nan t` jugun nia Ɂ Bà

wed na bá kan sol ree bà ba bà kpat kann ? Baa
fià la kpiiran bà tuina kadakjün n da n to-v. V` kad
nnahf reen ka la tagma lamtana, ka fëe v`
tankpiirnt fièn ka yeraa ka ju. B` ba bii nnii na, sela
v` haar na d` ba dabirgu n san n jib jeñsi haar
diirn, nan la ror jeñsi haariin v` ñmitgii v`
dabirguun. La kpañ v` kpat kan. Ba v` ñmitgii v`
dabirguun.

¿ Ben nnii tankpiirnt ?

Tankpiirnt ba na tant tiit t` kpiir kpaalaa n ka ta
kpaa roon tii, t` kpaa voñco. Safi, v` mom vn niwaa
koogu kuugun v` nankpaña, l` boñco-v kooguu nn
ba lee. Ka kù ba hòm, kú ka door ka ba nyofra
hëna v` niwaa l` burwaa bur bur. Tn boñco na
tankpiirnt kitg taaneernt lee, ka v` filuu këdgu na v`
bañ na v` lög gaama na v` lint t` kootn laa benii,
keda v` mid riikan tant ba siii, jögiigu kuugu kpañ t`
manii, v` san v` mid rii, l` ba gwifiim, v` san v` mid
riikan t` ba hoont. T` lög m welee diilhee n boñco na
l` bo wo tiit neera jañ jañ, tiit hegaa, tiit fegaa yem
ka kpañ n jeegu kuugu ka gbaama na t` doow-t.
L` boo v` mom vn ba v` bee v` man ka ba na ba
nida, kpañ n beñii, l` ba na bá duugm-v diit n jañ
na v` jum haÿb n jit. Ka bà kpaa doow-v n haÿb n
jit ¿ beñii ba hì mug-v laa hì kpañ hì mug-v le ? Lee

nnii tn bəñcə na t` yandaba da doowa tant ka bea ka doow kərgu bii lee, l` ba na t` ŋməlgn welee neermii, t` nyaan na mi na gobiint ɿ t` kərgu ba kù vidg laa kù kpañ kù vidg le ? ɿ Hii ba fà jam fii fà dea ? Ka t` ba nyaan fii t. jam fii n. jum laa benii, t` miig na gobiint na t` himii t` tant. L` ba na t` bee t` gwifhii dəm na t` log toom t` lo koogun wo t` yandaba nn da fəna ka bea ka ju ka neer lee. Bà da mada dikafib ka sañ kunfəğba. Goona fii kpaa sañ fiiwu bii, l` bañr na dikafib kpaa fəna. ɿ B` kpaa fəna l` bañr n bə ? T` kpaa doow tant. Tii nnii tn bəñcə na dona bindii, ruuni firiñ bindndina, t` bagl na tankpiirnt kitg tanneernt na t` nyaan na mi na t` kərgu ba kù vidg laa.

¿ Bà fəna lan n miig tankpiirnt ?

Ka sug na t` miig ha tant tiit nnii kpiirnt na tiit nnii neernt, təju nn da niir giir sanoogrga, t` da təgdr kootn nyaalm. Koogu kú ba neerju kuu, kù nyaalmii ba n myen, kú ba tankpiirja kuu, kù nyaalmii ta ba n myen, kú ba gəñcəm hənm kuu, kù nyaalmii, m` ɿ ba n myen. Nyaalmii nn ba lee, m` da ba təmb mtañ, jahaam tant nyaalm da ba hoolm, koogu kú boo kù neera jañ jañ kuu, kù nyaalm t səd jañ jañ. Tankpiirnt nyaalmii ba siii

kötöd na bii bii kpañ kan.

Lee, koogu kú hadg, n kit fiigu laa gërga, l' ba na ka v` koo-ku, kpañ v` log kan bii kuu, kuu nnii tankpiirnt. Ta tankpiirnt nnii, tiit nn yata koogun, rugt tii yata kooguu madm. Ka v` ba giñ tiitii laa v` ba dagdr fiitii na l' si koogu vofoomii v` ka la kó kooguu, kpaa yuuña kù ni dikahb. V` ka kó kpaa rea kan bii v` giidmii l' fuum-v yem. Kpañ v` ree kan bii v` di v` yu mootii t` baa kan rök rök, ree kan nnii tn hofn na tankpiirnt. T` bo nan na t` he ñmæegt na t` tantii himtg. Lee, t` magaan t` ban vøfdg tn bag bii, tii nnii, tn bøføo na t` magaan. T` magaa welee jañ jañ t` duurheen n nan koot tn logr n vidm tyen na t` he tankpiirnt bidg tanneernt ree.

Ln ba na bà maantr koogu lee

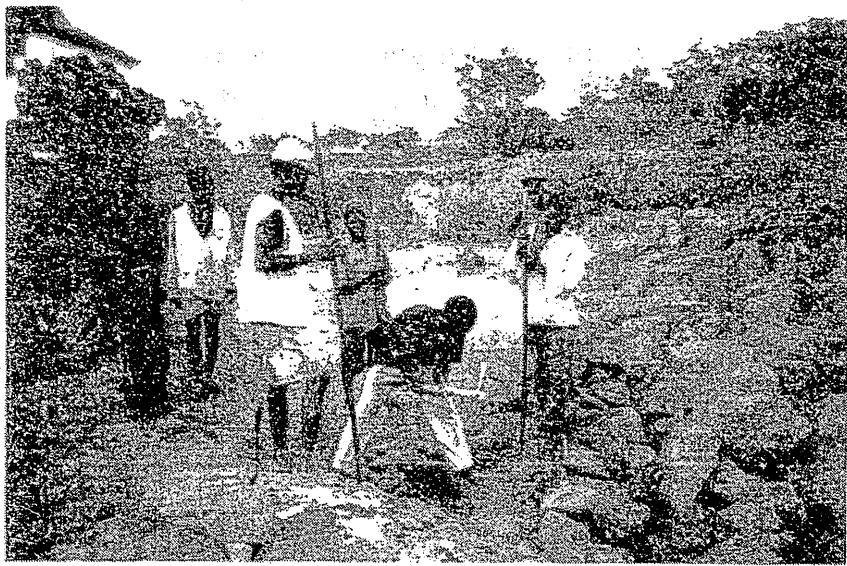
Koot tn maantra tii, t` tofda moot ka fiewr n vuudrb, ka ta vogdra tiitii jañ jañ. Ka tiit daa ka jeñ kan kódgú, t` kidaa t` huuga ka rooda kuyen kuyen. Ka koogu ta ba n tawagii kódi, t` ta jaarn tyen n ka kugdra welee ka fiëna na tana ñmitg kaalanýengan l' si wiinga koogun na v` ko. T` kootii, tawagii laa tewkhii da ba t` ni, t` kad tawaghii, n tetr ka lœ faant fië. Ka faanu kpañ, v` hiluu tiib biib kwæen lalañgu kan boo wanbeñt kaalanja, v` ka lög

tanañhee ka ked ka doola kan. L' saa ka tiit ta ba kan l' ba na t' ba yaamntii, l' ba na v' jawl hulii. Ka l' ba na tiit ba kooguun l' ba na tiroonin ka ba n huliragt, ba v' ree t' ni, v' ñmætg v' keñ na v' saa kooguu na muunu bee ñù jibm dikahb vn koor bii kwæen. Ka v' ko dikahbii nigüüljü nii, dikahbii, b' kpaa bea ka ked hõm. B' rorm n vök n ka jeñr ka ba sool sool, b' kpaa roon hõm. L' ba na v' si wiingga dikahb jeñr ka hafñr hõm ka bo na bà hofñ-b na dikahb.

¿ Titet nnii ban vogdra ?

Tiit tn vogdra tii, banyant tiit bee ka ba vøkt ka kpaa roon, tii nnii tn vogdra, n tiit tiit t' ba koogun yem ka kpaa tøn na t' he bii tiroond na bá de tii. Vooğb nn ba lee, vooğb ba koogun vooga kaa, kpah v' vogdg vooğb. Ka v' vogdg vooğb kura vyen. Kpihi taamb nn ba lee, b' ba na v' jawl-b na bermba tiibn, na l' si koogun wiingga. Tn bøñco lee, ka l' ba na voghii ba koogun kðd lag na v' saa na ln ba na t' jul welee wantii. Ka l' ba koogun kðd laa ben v' room. V' ta hiluu hñihñi ln ba na v' ro hñi n room na l' si koogun huru na koogu bee kù ta vofñim hõm. Ka bà lua tiib biib, ban ba bà luug-b lee, ka buga bee, kà ta mad kpasañgidr ka ta

fæera vaarhee na hā hitgm na l` ta bee l` doow
koogu. Gobiint ka v` ba fie ḡmeenm laa benii, l` ba
na v` lög jika n baaraamiin n kɔŋfirga v` san v` ti
koogun, v` ti v` ree fiiga kà ba kan kee. Kà ta ba kà
tɔrg-v. V` he na l` he tant, v` høg moot v` lo
vadguun. Vn ba v` lo vadguun lee, v` ta fie tant v`
ta dee nan faaga. Ka l` ta ba na v` vogdg n b` rughii
v` ta doolg, v` ta hel v` lög moot v` ta lo tiibii
vadguun, v` ta waal. Ka v` ba di kwæewr laa benii,
kpañ v` bee v` he.

B` ta kuu tant bii

Liiwen tn la bɔñco na tankpiirnt na tant kuuln lee,
l` ba l` bee l` mam na kooguu ba na jaħaam
koogun, kù ba kan ka ba na kù ba kù mam hōm.
Kpaħ v` migiim kooguu kpaab, nyaalm kenm ka
toħid-ku. Liiben n` ba n` bee n` koom taa man ka
kpaa fum n taa na n` bee n` ree fəlja na nyaalmii
kenm ka kulaa n fəlja laa benii, toġu niim, l` raagr n
kooguu yɔħi, welee ta gigla koogu, kpaħ v` ta ləg
kan bii. Welee kua koogu kpaalaa. L` ba na ka n` ko
ka mi kpaab rarm, n` kootii, t` mam hōm. Nyaalm ta
kua koot. B` ta guuja bii, vn ked na v` bo na v` ko
na v` ree v` faanju laa v` kurga laa v` ree folju, fiżi ha
ban faagan wii, vn ba v` san v` bɔñcoom-wu na
waa : l` ba na v` reen nanaħi, nyaalm da m` ked hōm
wenna lee, fiżi kir n yn na bɔñco besit. L` ba na vii
weraa-wu na waa : l` ba na v` fe wennheenii ka bo
saħi na nyaalm daa raagr t` kootn ka toħid jaħaam
m` ba kootiin mii. Ha kpaħ tia. Tobkerr kaa fiexa le,
l` jaarrja nidba l` kpaħ bea na l` san wo ln għabaħma
lee. T` yatg juhafirm.

Bii b` ta gweda n kwæsn ka gigla koot bii nnii
boglam. Tn la waħħaa lee laa benii, ka v` waħħaa n
doolgii na bagħ jaħaam na toġu da kù ni na mootii
boodgii, fiżi ba ha geedg fiżi ləg fiha majas dabga

fià san na fià bagl namt. Bagl namt, san v` kooguna. Lag nidbee mèmènbee kootn nnii ln ba na v` san v` ragr ka bøñco na bagl namt. Kpañ v` ku blañb na kørbilngu dii-b. Ragrm ba høm na bà jala kpam døm, gwønthaa, ka v` mid bà wafhaa laa bà fel koogu kuugu kpama, daa tod bogm. T` kørgu kpambii na bà saa bina fiareñ' laa fiatañ' ka kpaa totra, t` koom ka yuuja dikafñb, t` ta ragr ka ku kpam døm. Kpam døm kød boda t` kørgu l` bahrn bogm totrbii. Ka v` ta wafhaa mofirga, l` kpañ na v` totr, l` ba na v` tiit mootii l` magr n yn kee v` ko lee. Boglam kua tiit, mii mømm fiëna koot hada weem.

Tn kad l` boo bá da bà jehnt rii bà biir na l` boo da ba he bii lee, welee nnii wo tn bøñco gwæsgu kuu. La wafhaai n la fiëm lan n fòlm n fiëm benii, mà hera welee n yum. Ban tod bogm nnii ln kpat-ma n yem. Gwøñmina, gobiint gobiintii, mà koogun kpañ moot tiit. Gwøntañ, l` ba na mà da tu moot ka mi na mà fiëna mà jahaam koogu. Biilm biilmii, t` bañ n ka bowr t` giir ka jaarña tyen na t` nyaan na l` ba l` bee l` tørg-t laa. Biiba bà san lo boglam bee kofñ gwæst. Dona mà tankpiirnt kpamb, man da gitg bii, mà vidg na mà keda mà wafhaai na mà kpaa bag na mà da mà fiëm kunyøñu ka liinta n koot ka bag moot, n san n mid bà tod, bà todn. Mà da bam ka liinta welee ka bag moot jañ jañ ka kena

ka doola kan. Hal n jana, mà tagda kpatogtii kaa ka tuda bii jaſi jaſi ka ked ka koſida kan l` kpaa ror-ma n bii. Mà bohoo na bà todn, gwefhmina l` ba na mà saa mà dafh mukunaa mà san mà hel mà bod mà koogun.. Mà tagda n molm na koogu kitg tanneernt.

Boglam totrtbee jaarnjan. Wo t` nn bed lee, tiit vaara ta tora na koogu bəm jaſhaam ka ta tora nidwu fà neermn. Tii jugun nnii tn ta jaarnja tyen ka kiig tiini jugun na bogm daa jum-fi. Wo kwæer nn kwæeda bá ka totra vuuni na l` jum kpamb lee, l` kpafh na l` lagijim n tiinhii. Ka l` ba na tiinhii na boglam kura-fi, l` kura nidba ten t` neerm. Blafh kaa, t` ta neera ka wayaa n tiroonhii le. Tii nnii ln taana gaamga na bà totr vuunhii t` vid n ka manyaa t` raani kpama na t` kpaa bag na boglam jib m` de t` raani. Raagu ba na t` neerm nnii. T` løgra tyen n tønii n raagu, blafh kaa raagun ba nigiigu wo tn ta bag na t` ta bee t` hoow t` neerm lee.

Santrn, kpaadba haar neerm

Tn kpelj n miig, donan bina fiataf'. Koot tn da løgr n ka fiøna t` jugun santr sukur ŋmeegi tii wo mà koogu, man wafhaa-ku lee, mà kpaa todaa kù mootii boglam. Ka l` ba na mootii ba kød, v` ree-t n

fohl-t'riikan kpamga na t` budg na daana v` da v`
lo. V` lög t` god tii jaħi jaħi v` kaar n vughii ka ko.
Welee kootii, tn la ban għafint t` jugun na tankpiirnt
lee, t` hegaan. T` miig gobliiñ na welee neermi
himaa koogu. Lee nnii, tn tagħid donaa bindi ka
bowr t`gia na tiin bee t` himi t` koot na tankpiirnt
kitg tanneernt, saħi le, t` kad ka mi na t` neerm ta
bee. Na bii b` ba b` ta bee b` tħorg-t bii nnii. Lag ten
ked santrn ten tyen t`fiena tannernt diiħħee. Kaaba
volba ta bafh n ka bukla bá għiex moxt tħalli ta ban f-e
wo tn diila na t`he lee, bæb bafh n soħd t`do sukurii
n ka fiena. Tħoddha mäda nyana buga kiġi tħalli
ħugħi vaara n moxt n ka ka tant ka waala, mä
għbaam na : « Hii ! ? V` nya nnii weni ? » Kà bċċiċċa
na fħoo na ká nya kpa kena nnaħi na kà ba haaga
na kà yul tn fiena lee, na tħalli nnii kan ta fiena.

Moot n toom gwæst

Tn bċċiċċa na tankpiirnt kitg tanneernt lee, tn l-o
moxt kwiegħdun lee, l`ba na v`fad gaamga saħi'.
Toġju nn ba kù ni saaga kayenga laa sai firef, v`
san v`ko ka waalaa moxtiżi jugun. Ka v`mi ħom n-a
ba v`ko kan, v`ko ka waala moxtiżi jugun. Vn ba v`
ko ka waalaa moxtiżi jugun lee, toġju nn ba kù ni sai
fiħiħi lee laa benii, vn keda v`gbentgiim na bo na v`

bod lee laa benii, mootii t' boodgii. Lee, himaa ta v'
tant nnii.

Tii kaa nnii tn jib tankpiirnt kitg tanneernt sukur
ka log t` kaabee, t` n ban ka ked ka tofid moot. T` n
ban tn ked ka tofid moot lee, t` reb fiena koogun
bii, bii nnii ban ta fiena, ka t` tofid moot, bà ta tofid-
t.

Ta réa fiigaa, bá ka ta tora-t, bà lua tiibij, ban ba
bà luugm-b lee, ba ta mad kpasaanju ka ta fëera
vaarfhee na fá hitgm ha l` ta bee l` doow koogu.
Toom ta hafila koogu. Tn fëna toomii lee, toomii ta
ba hóm. ? Toom ba hóm na laa ? Kotod na ban
boñco na t` yandaba toom lee laa ben, bà da
toñdan. Goona, In taana gaama na bá san n toom
n koogu nii, fii kpaa tia na fá sann. T` mëmbee t`
kitg waamba. Tii nnii koot nn hadg. L` ba na weem
daa, bà da kool ka doow kootii. Gwelmina, t` daan
santrn n dan hel n jib sukur. Bá hel n ñmilgii-t

welee neermiin na l` ba na t` bag toom, t` ree t` bukwæen ka hæna wantii mémentii ka sðadaa n` mootii mentii ka bo na t` himii t` koot, t` kootii hel t` da t` doow-t.

L` ba na tn tofid vaara n moot ka lœ lee, ka mii hom na welee mootii daa budaa, t` kee t` daan n` tanfontrn toom t` hewl kan. Ka t` la ba lo kan saama toom, t` keda t` lög t` dikafib. Saama toom, mii bagl na kooguu tantii bæm haalgu, ka tantii kpaf haalgu laa ben, v` ka la lœ saama toom, kpaa kee v` lög kooguun dakafib biib. Tant t` ba haalgu tji weraa na kuutii mémentii ba tantii ni, t` ka ba jøgaf. L` geewa wo vn ba v` nawdr butant na v` mæfi buugu. Ka butantii t` bi n ka ba jøgaf laa benii, v` mæfim buuguu, kù kpaa waag. Saama toomii bagl na koogu mam haalgu. Ka v` lög saama toomii ka lœ kooguun n jaf ka kpaf n jahaam miim na v` lo kan laa benii, fela ka gigla kooguu kpaalaa. Tii kaa nnii, tn bøfco na safi na v` lög saama toomii na v` lo laa benii, ka v` kpaa vuudra kan moot, ka lœ kan toom na daana tankpiirnt kitg tanneernt laa benii ; daa did saama toomii na v` lœom-m ka bøfco na bagl na tankpiirnt kitg tanneernt. Lee, l` ba na v` tu moot n vaara n kpatøgt n fialambunt n tanfoontrn toom v` lo koogun. Koogu n sœkla bii nnii. Saama toom hænm kpaa maantra koogu.

Toomii ba jugu jugu, maara da werii toom miim m` magr n tant tiit. Welee toomii, fià filuu n yum na gwègwèfmina tii tantntina, t` ba tankpiirnt lee, ka fiá biir na toom budgma, bii kpañ b` ta rorm-t. Lee, l` ka ba na bá reem gwèfma ka sòd wanvont nyi neer ka ba budg na l` sòd l` bee l` fiè ñmæeëgb. Ka v` lòo toom dikafib kwæen, daa doolgm b` kwæen dooluñ'. Ka tonju t ni sakwægdgaa, l` daan l` tu. L` ba na v` mad tataadgu ka toaa dakahfibii kwæen vadgu vadgu vadgu vadgu, ka vaada v` nuñu keñ' ka lòo dikahfibii kwæen ka waalaa. Ka tantii ba nigiigu, tonju la ba ni laa benii, l` fiëna ñmæeëgb n dakahfibii. Ka kú la ni, l` kpaa rea kan bii, doowra v` tant na t` kitg tanneernt. T` ba jøgañ' ka mad kan. L` geewa wo vn fuur tivaat jit t` bá jøgañ' bá gbeñd haëgb, n leñ buga lee. Bugee ba kà taa, kaa kà juubb, jitii kpañ t` soor. Lag jinyaalgan. Tant nn gbaama bii nnii na t` kitg tanneernt.

Toom reem

Nadkpasaaga kidga ba na tanfonta reem kidga nnii. Welee lee l` ba na t` ree nan tanfonta t` foñlg bal, l` moçg goora, t` toñd nan ka ked ka foñla tankpiirñee jugun na ká bidg tanneernt.

Bà rea bukwæen weem n loo, wiit t ka giñda. Ka

v' saa ba ree, vn keda v' ree na v' log yelmaa na
keda n koogu nii, l' ka ba tulgu. Tn rea n lo lee, ka
v' kid kan yelmaa laa ben, v' mid l' boo boglam. Ba
rea n lo welee bal, fiam t ka gbu le, v' da n san n
koom n lo v' dikafib kwæen. Ka v' ree toom n lo
yelmaa, ka tøju la ba daan n tu vn foñlg mii, vn ba
v' lo v' waal tant lee, l' hiw nan l' bi tulgu wo mn
bo na m' budg lee, l' ta bi dakafibii yemii b' gbølj
b' kpi. Hel n kuum dakafibii v' moma. Tii nnii ln ba
na toomii kwi safi, v' lo kpam. Kørgmeedha nn ju
toom na v' da v' san v' lo v' koogun lee, v' ka mi
na lo toom koogun. L' kpaa ba na v' tofdii l' ba suk
suk laa karma karma ka boñco na keda n kpam na

dindiit san t` hel t` baħdg na t` jul welee toomii. Ln baħda na l` juln lee, n ka mad dakafħbii mɛf' ka ju. Nida bint ta ba na jaħaamn. Tn la bɔħċċa lee, kod sol bint. Hii nn ba ħà san ħà nyaħi, hii da ħà waħħaam ħà koogu ħà nyaan bint ba moot jugun lee, ħá solm na ħà kpaħi ħà vaadg-t. L` ba na gobiint gwieejtn. Ma da ta sela bint. Ma da nyana bint baa fōljen kér kér kér, ma saa-ku. Maara t daan n bɔħċċa na : « Ċi Ħej saa fōljenun ? » Man na : « Bint ba kan. » Ħà gumii ħá jugu n get ka nyaba. Man na, fiex bed-ma tintii laa ben, l` ba na ma jib kan fōljenun ma kolm n bintii mɛf' nnii. Ma jib n kad n kurii bintii n mootii mémentii ka tia. Nidba geta ka bɔħċċa na : « Hi ! Yuwaai ! Ċi Ħer lan ven log bint, vna bint n kɔnfirga l` boodra-v ? » Man na : « Maa ma hor, ma bagħi dikafħb. Weem daa t` yandaba n da ħena nnii. »

Či Ma ka ħena bintii boodra-ma welee, ma tu ka vuudra welee n da n yuuq bii laa n ka ba yuuq bii le ? Ka ma da siil bintii Ċi malafee ma da ba ma nyaan-ħa ? Bintii ba na diit tn ju tii nnii, tii ta bida tant. Wo fiex bɔħċċom lee, ka ħá da siil bintii n bɔħċċa na ħà ba n saama toom, ħà da ba ħà log saama toomii ħà lo, ħà tigdg yem l` da l` fev dikafħb v` ba lo kan vaara laa moot na ħà hewl bii, saama toomii t ka limaa fċċu delo wo tn togħiġi jipu

I' ka limaa lee. L' ka limaa welee I' kpaa bea ka kpiwaa. Lee, I' ba na v' lo kan bii sañ le, I' kpiw.

Dikaftedmb

Sañ na v' lög koogu na v' fhee-ku na kù ta kitg tanneernt, kooguu ba na da kool- ku, I' kpaf na v' koom-ku dikafhyenb yenbii yenbii binfhee menfhee. Ka vii mom v' ju diyent goorfhee bif' ? v' ton nida ? L' ba na v' koom ka lagaa, ka tedma dikafibii ka sug na v' koogu daa hafdg kpaalaa. Dona na ba v' ko kan fefima, daana v' lil kan fefima kua kooguu kpaalaa nnii. L' ba na v' koom ka tedma dikafib, ka bag moot ka lɔɔ kan, ka hewla kan jahaamii, ka tedmaa dikafibii ka wahaa ka kpaa totra ka sug na v' kooguu bee kù neer gaamfhee memenfhee.

¿ Dikaftedmb nnii bee ?

Dikaftedmb nnii ban ta hoñ na tetgm, dikafibidm nnii na, v' ko kù ni figm, v' da v' ko fefima, bidra-ku nnii. Mi na vn ko figmii lee, ban keshi figmii n saa figmootii lee, t' hewla kooguun jahaam, kooguu vida. Bá kpii welee figmii, hii kpaa ko, n joñm n saa n jib waamt, n ka diima yem ka baaw ka ju. Ha mid v' doolg bii riñ fià san fià lög fià di, tii nnii kom nn red-t. T' boñcoo kpaalaa na ka t' ba vii t' jugu na t'

kiig t` biï na t` n hin na t` ked kpam na t` nyaan t` di laa benii, tii kulaa nnii. Tii kuliibii n b` kaanii, rarm tn weraa-ba mii ka bà ba tii na bà sofìdg-mii, l` saa n bee nnii. T` bo na t` tòrg na tankpiirnt kitg tanneernt. Welee lee, ka v` bod didafìb hii berium, ka fà geedg fà kaa, wo mootii nn ba kan lena, kpay tn ba kpir kpir kpir wo bà koora dikafìb. ¿ L` bafr n bë ? T` da lògra naagi n lo fì ka go kan, n da n bagm mobia, kaarara moot n fanfanmoot n buudm kan na t` bagl na fì ta de. Yanta dòm nnii de, ¿ t` da ba lo kan fì haweem n fì bint ? Hiluu mootii nn ba kpir kpir lea. Hii t ka ju, kan ba nim

nim nim gaamgee bif'. Tii ta fiéna t` miigaa na tant kpiiran laa t` neeran, tii weraan, dikahb weraan.

Dəm gwiihiib gwæst

Tn ta bøñoo t` dømii gwæst, t` mæmæmbée,
Bakoteemba ten t` bifì, ka v` san t` ni baaben tia,
ba v` nyaan burgu. L` bafìr na laa ? Weem, bà da
rawdan, ban rawda lee, n saa burfii hí ka gilmaa
kakefinan ban keda bà gbañtm tija na bà hel bà
roow. Ln keda l` taan gaamgee de L` Ba v` miig v`
burgu ? Kpafì v` miig-ku. V` mid bawdba t` raar taa
yem. L` ba na gwéhmina santri nn werii-t rarm na l`
kpafì na t` saam burfii go n huri, lee, t` kpafhaa-hi.
Tn kpafhaa-hi lee laa ben, ka sah-hi want tiit hin ba
hì kpenm muunun nn jum tii. Ka jabr t` jab na t`
kpafhaa-hi, l` kpafì gwiidm, hí mòmi t` kpenn n` da n
jib hí bukwæen, v` sann riw.

Ban ta bøñoo toom reemii lee, vn lóo moot
liilawen, ka l` la ba na, v` doowra v` koot l` magii,
ba v` lo moot buri sukun, v` da v` nyaan moot t` kotg
buri suku kwæen n ka ba tulgu. Ln ba tulgu lee, ka
v` ba rea, burfii ba hì kpiidr. L` kotaed na tulgu ba kù
kotg n burfii, v` nyaan burbii kpiidra v` gbaam vyen
na L` Ben her burbii nn kpiidra ? L` ba na vaara vn
fiéwii kan fee fiénan. Tulguu mugn lee, burbii n

burhii l' ka kpiidra. L' ka ba na ka l' ta tem miim l' ta huu, l' ba na v` ree vaarhee n burambintii ka foñla, na l' bee na v` ta lo bukwæen moot, na l' si huru na ðomii bee na m` ta voñoom hõm.

Tii kaa nnii tn bøñco-n gobiint gweet na neerm miim ba hõm nnañreen ; lee, ten kpaa bea na t` soñdg-m.

Ømeeëgb fiëb nnii tn kpælja

Tn bøñco na t` lõo dikafib kwæen toom lee, lag na dikafibii biñ' kwæen nnii tn to ka lõo yoo. Fëñmt nn ba lee, kpaf v` to fëñmt kwæen v` lo toom. Ka v` lo na v` ko fëñmt, bá tu toom ka vuudra n kooguu bà da n ka ko ka yadra-m n kooguu. Malafí kwæen nnii tn to ka lõo, laa jowa. Want treñtntina.

T` magii santr n werii bii l' fiem-t n hõm. Ka v` biir na l' yalg gemm, kõm kuu-v.

Lag na tn da la fiëna santrn lee, ka kulaa ka kad ka tõgr tyen. T` da ta kulaa ka magaa, ka ta yu na l' boo ka t` nak t` ni na t` ba t` bee t` nyaan na t` di. Lag na t` da kpaa magaa, t` da ta magaan, ka yuuja jañ jañ. Dona nnii tn bøñco na t` nak nan kpaalaa t` ni, t` vidg nan, t` nab jugun t` nyaan na mi na liin riir-t be. T` kpaa magaa t` noon, t` magaa

t` kootn. T` kootn nnii, hii nn daa fià beriim fià tii na fiin na t` magaan. Lag na tn bɔñco welee lee na l` ba noonii, koogun nnii nida n daa fià beriim fià miig na tn kpelja santr bii nnii. T` magaa t` kootn l` ked wo tn kpelja lee. Kɔñfirga kpaabii, t` ta lag n kpelj kan neerm miim na weem t` da vida n san mid vuugu wo kun jefr lee, n ka mad-ku ka ɔmɛd yelmaa ka bɔñco na fioo, na kpaabii hemb nnii. Tn ba t` ko t` bod dakañbii b` bagm na b` ren, tulgu mugaa-b b` bu lee, l` felgm ka moonta ka kpiidraa. T` ka jefr ka bɔñco na bà daan n tad mà koogu, na hii tagdg mà koogu, laa na mà koora bá suu. Yid l` ba na t` da kpaa mi fiëb le.

Bà kpelja n ta werii hii

Lee, ka l` ba na t` fiëna welee ɔmeeëgbii, na t` biihii tii n ka tagd-t laa benii, l` ba l` fië. Tii t` nyaan diit t` de. L` kpañ l` bee l` ɔmeeëlgii-t wo tn da manna. Ha ! Maa mà biir na ka lag santrn kaa, man ba lee, man ba mà daar mà bii. Tii kaa nnii tn bɔñco na t` daan na t` kpelj neerm na t` kul-m n haaga. Gwëñmina tii hadgaa nnii, t` biiran nnii yoo, t` gemmmtii t` hofntaa nnii. Neermii ba na t` kul n mn t` hoow-m nan t` bii. T` bii beel hi soñdg-t nan gwëñmina, tii hadgaa nnii, lag ten beel t` fiëm

kakefnaan, tii nnii tn tɔɔ neermii. T` maaru tiibee, ka bà bo na bà kpɛlŋ welee rarmii, bà keda kpaturu tiiba biiba man n bɔñco na bà bo na bà fɛ welee. Tn bɔñco lena, t` fɔgtuurhii ba haaga, fà kpaa kena santrn bii. Ka v` san fà haaga laa benii, fá tanfontr fiëbn laa fà dɔm gwifibn laa benii, ba v` biir na Bakoteen. L` ba na weem ka v` bɔñco-wu lii, l` bafr n Bakoteemba fà tog-v galu fà biir-v na hai yoo, laa fá sida biir na ka v` daan n Bakotee gwæst na v` riir. Lee, t` neermii, m` hoowa t` maaru. Hii daa geem ka mi na tn kena santrn muunu hof-t, biiba kad bufunun lee, na t` bɔraan. T` rea kɔrgu kunyɔŋjun, t` lɔgl kɔrgu ka ked-ku n nɔngan le, lag tyen t` jugun nnii tn fɛna. Bá ba saama ɲmɛɛgin bee fɛna bayen bà jugun. Lee, tn kad nanañrenan ka bɔñco na t` bagl na tankpiirnt kitg tanneernt lee, t` bagl na kɔrgu san n nɔngan le.

Ka tn kpaa bag kɔrgu nɔngann kena laa ben, kɔrni n kpañ fi vidgm ka kena. Tɔgdaa t` sɔñdg Burkinaa tiiba, n soñd nnaññ tiiba, Sandee tiiba ? L` ba na bee ? Lag bà ta bagl na tankpiirnt kitg tanneernt. Tii yadraa t` rarmii kɔrni mɛmɛñfiin na fi bee fi ta tarm fi ta yuuŋ neerm wo tn ta yuuŋ-m lee, na fi ta soñdg tankpiirnt kitg tanneernt neermii fi ta mad-m ka ju ka tog. Tii nnii tn ta bo na l` ta tatr baawenwu jañ' jañ'.

Lee, ka bo na v` fie na tankpiirnt kitg tannernt, lag nidyenə ȱmeeęgbn. Kan ba na v` diilg na vn̄ bafda na v` fie kooguu de. ? V` n v` haar n` ba n` fie bee ? ? V` n v` kpaturu n` fie bee ? ? V` maaru tɔrg-v bee ? Want ba kan jugu jugu jugu. Lag na ba v` bee v` fie kooguu ȱmeeęgtii vyen. L` ba na v` maaru man, v` haar bee, v` kpaturu bee ka jiba welee kooguun sah na kú himtg.

Neermii mɔmii, t` maaru fetg-m soħdgm. T` mɔmba t` ta ba taa manii, liiwen ka ba na t` fie sah na bà da bà nyaanii, t` maaru t` fetg soħdgm weem, n ka ta vɔħid-t mootii fiex na t` daa fiem na bee ta fetg-m soħdgm. Tn bɔħċċa lena laa ben, t` kpaa fiex tyen. T` mɔmba t` sidba, biiba wo tn bee lena, l` ba na t` sidba bee tenii, gwiegħwefhmina bà nyana l` boo neerm miim nnii, tn bo na t` daan t` lo dafnjkuga fiatafi huuga haaga na nigiigu bem. T` hoowa neerm miim t` hayan le, blaħib kaa, ten ba n sidba ten, t` kpaa sol tyen. Bà ta sol ka filwa l` boo mi na gobiint neerm miim nnii m` ba m` tɔrg. Bà da geewa l` boo mi na foga keda ka kpeljha joojoonti rii, bà hiw n yum gwiegħwefhmina na foga kpena in rarmii mɛmɛnmii. Ka v` biir fogg na fà ba joojoonu laa benii, nigiigu kpaa kee kù bem haarn riikan. L` ba na v` saa foga san fà kpelj rarm, fà kpen-m n haaga. Ka fà kpen-m n haaga jana n su n ka la

kpañ laa ben, v` n v` bijiñ n jañ n` ba haaga ree v` foga nn da san n kpen n nigiigu kuu, tagriin nnii nn ba n` door. Bøøju nn maad bit lee, kù bugu miil na kú nyangu daa ka ba nigiigun, ree nnii kun ba kù bøm. Wo t` nn bed na, sañ na l` man na tankpiirnt kitg tanneernt laa benii, t` bafdg n kpølj rarm miim kødgu sañ na l` da l` daan na t` bo na t` ko kootii. T` ba tegdg gobilmr n tu moot n lo na gaama taara na t` ko. Kpañ v` san koogun v` koom na v` da v` løg dikafib ka bøñco na kewii bà bøñco na tankpiirnt kitg tanneernt. Jiblg v` nabia, v` he ñmæεgb v` tii v` nyaan na bà bøñco na ? Bà ko laa ? ? Bà fiøna-t laa ? ? Bà bida-t laa ? ? Bà waalaa welee n da n bidr-t laa ?

T` filuu n yum na ka t` fiøna welee ka saa na tantii roon wo tn ba t` bee lee, kom kpañ m` ku hii. Lee, bijiba bà ba na bà nyaan hii t ko fià koogu bà gweedg-ku nombefib bee fiøna na t` jeñr t` mëmba yakun, t` kaaba sol n moot. Tn tintg kwæswr t` koom t` koot n ka welaa n Saberm na fiá doow-t wo fiøn ta doow ñmæñii lee.

Imprimé par : AFASA, Kara

N° d'impression : **28**

Première édition

Nombre d'exemplaires : 500

Déport légal : 2ème trimestre 2003

Prix : 150 F

150 F